

EZEK A RÚNÁK ÓMAGYAR ROVÁSOK (1. rész)

Az előző: „Vaskori szkíta rovástábla” című írásom¹ a geometrikus mintájú kazettás nagy „pecsételő”, vagy inkább kerámiatábla rejtélyes magyar nyelvű szövegét ismerttettem. Most a könyv 421. oldalán² látható „rúnafeliratos” germán fibulapárt szeretném vallatóra fogni. Valójában a mellékelt leírás szerint: egy állatstílussal díszített nyolcgombos longobárd kengyelfibulapárról van szó (a 6. század közepéről), ami Bezenye–papréti sírlelet a Hansági Múzeumban.

(Leltári száma: 50. 291 1. és 2.) Képe a (feltöltés alatti) Régészeti Gyűjtemény borítójáról:³

Leírása szerint: »Anyaga aranyozott öntött ezüst. A hátoldalon a tülemezek mellett kétoldalt bekarcolt rúnairás látható, az 1. sz. felirata jobbról: *Godahild*, balról *Wunnia*. A 2. számú felirata jobbról: *Arsipada*, balról *Segun* (áldás, jó egészség, lásd az aquincumi fibulánál) H.: 10,5 cm, SZ.: 6,5 cm, uo.« Az olvasat szerzője és a rúna értelmezése (személynév?) nincs megadva. A legnagyobb jóindulattal sem tudtam a megadott rúna olvasatokat az (elder-futhark.gif) rúnajeleivel hiánytalanul azonosítani...

Nem először fordul elő, amikor magyar rovásfeliratot (jobb híján) rúnafeliratnak minősítenek. Lásd csak a lippói orsógomb magyar nyelvű feliratát, amit Erdélyi István: *Ulwotha* esetleg *Ulwothe gifd tu* szöveggel gepida rúnának tartott. Nem helytálló a pietroasai nyakék *Guten(e) Iowi hailag* gót olvasata

sem. De a Magyar Nemzeti Múzeumban a szabadbattyáni hun-kori ezüst övcsatot (10.1927) is hátoldali rúnajelekkel tartják nyilván. (Ezekről később.)

Próbáltam felvilágosítást kérni a mosonmagyaróvári múzeumtól, a fibulák leletkörülményéről, a rúnafeliratok meghatározásáról (választ nem kaptam).

A 421. oldali (50.291.1. sz.) **fibula** feliratának fotómásolatát fiam: Delibeli Gábor András készítette. (Megjegyzem, Vágó fotói elsődlegesen nem a „rúnafeliratok” bemutatására készültek).

A felső felirat fejen álló sorvezetését (a nagyított kép alapján) balról-jobbra, talpra állítottam:

$\angle$ M : N †
 1 2 3 4 5

A feliratok „rúna jeleit” az ómagyar rovásjelkészlet alapján határozom meg, jelölését az szabályait lásd az „Átírt ómagyar Don-rovások /1. rész/(Delibeli 2022)⁴ alatt.

- Az 1. jel képe nem találtan egyező rovásjelet a készletben, hasonlít az † (ö) jeléhez, de nem szövegértő. Dőlt alakja feloldható / + 1 (sz-¹j³-sz) összevonásként, a -j- a ferdén álló sz-hez igazodik, u. i. igazodik a † (†¹*) az alsó ferde sz-hez: (†¹J-SZ-SZ). (A ligatúrák zárójelben.)
- 2. jel a (†¹v), a †¹V betű, de a 3. jel szóelválasztó lesz.

1. Delibeli József: Vaskori szkíta rovástábla. www.leventevezzer.extra.hu/Vaskori%20szkita.pdf

2. Vágó Ádám: A Kárpát-medence ősi kincsei a kőkortól a honfoglalásig. Budapest, 2015, 421.

3. hansagimuzeum.hu/content/?mid=68

4. A „cím” (Delibeli évszám) megjelölés (www.magyarostortenet.gportal.hu) Webhelyen található írásomat jelöli.

- 4. jegy lehet az összevont $\uparrow + \downarrow$ (${}^1\text{J-SZ}$), de több Felső-Jenyiszej-i *ómagyar* feliraton (Sulek SE 1., 11., 12.) látható az egyező ($\cap$ (o/u) jellel összevont $\uparrow\cap$ (o/u- ${}^1\text{r}$), az -r- most nem vízszintes. A hátsó vonal különállónak látszik, így gondolhatunk az O/U- ${}^1\text{R-SZ}$ -re is.
- Az 5. jegy szóló $\uparrow$ (${}^2\text{d}^3$) jelnek látszik, de (kinagyítva) a hátsó mellékjele hosszabb az elsőnél, így annak folytatásként szóba jöhet az $\vee$ (sz) [${}^2\text{d}^3$ -sz)-sz]; vagy egy hátul álló $\uparrow$ (${}^2\text{t}$) jel esetén a (${}^2\text{D}^3$ -SZ)- ${}^2\text{T}$ betűsor is, fővonaluk közös.

Várhatóan az alsó és felső felirat összetartozik, ezért együtt olvassuk majd el őket.

Az alsó rovásfeliratot kivágtam a fenti képből és meg számoztam:

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9
- Az 1. jel (bal felül) a sorvezetés irányára dőlő (jelölésem szerint) az r-irányú kisalakú tükrözött $\backslash j^3$ -sz\mathbf{r} kapcsolat, egyszerűsítve az (${}^1\text{J}^3$ - $\mathbf{r}$), az r-irányú $\backslash \text{sz}\mathbf{r}$ értelmetlen!
- A 2. jel lehetne a szóló (${}^1\text{b}$) rovásjele, de a hosszabb felső mellékjelében az (sz) és a $\uparrow$ (${}^1\text{j}$) is részt vehet, mint a (${}^1\text{B-SZ}$) vagy (${}^1\text{J-}{}^1\text{B}$) betűsor.
- A 3. nagyalakú karakter két részből áll, elől a hosszított mellékvonalú (${}^1\text{r}$)-el kezdő $\vee + \uparrow$ (${}^1\text{R-}{}^2\text{D}$) összevonás áll, melyhez hátul a $\uparrow + \vee + \downarrow$ (${}^1\text{j-}{}^2\text{I}^3$ -sz) vagy a $\uparrow + \vee + \downarrow$ (${}^1\text{j-}{}^1\text{r-i}$) ligatúra illeszkedik. A -j- mellékjelét az $\vee$ (${}^2\text{I}^3$) vagy az (${}^1\text{r}$) zárja le, alatta a függőleges (sz), vagy (i) van. A szövegértelmezéshez igazodva az (${}^1\text{R-}{}^2\text{D-}{}^1\text{J-}{}^1\text{R-I}$) összerovást választom.
- A 4. jel a szóló (cs) is lehetne, de alakja összetett, szóba jöhet az egymás alatti (CS- ${}^1\text{D}$) vagy (${}^1\text{d-cs}$) ligatúra.
- Az 5. szóló jel az $\downarrow$ SZ betű.
- A 6.-ra könnyen ráfogható, hogy az a fejen álló (a/á*) jele, sorolva (sz-a/á), de nem szövegértő. Ligatúráként viszont megfelel az $\downarrow + \vee$ (SZ- ${}^1\text{D}$).
- A 7. jegyben a magas hangrendű Λ (${}^2\text{s}$), $\diamond$ (${}^2\text{k}$) és $\times$ (${}^2\text{d}$) jelek alkothatnak változatos összevonásokat: (${}^2\text{s-}{}^2\text{d}$), (${}^2\text{S-}{}^2\text{K-}{}^2\text{D}$) és (${}^2\text{s-}{}^2\text{k-}{}^2\text{s}$), a szövegértő kiemelve.
- A 8. karakterben a hosszított vonalú (sz) jelhez a $\times + \downarrow$ (${}^2\text{d-sz}$) $\sim$ (SZ- ${}^2\text{D-SZ}$) vagy az *ómagyar* $\mathbb{M}$ (g) rovásjel van illesztve: (sz-g).
- A 9. jel azonos lehet a második jel valamelyikével: (${}^1\text{J-}{}^1\text{B}$).

Írjuk fel a két felíratrész betűjeleit egymás alá:

$$\begin{array}{cccccccccc}
 ({}^1\text{J-SZ-SZ}) & {}^1\text{V} & : & (\text{O/U-}{}^1\text{R-SZ}) & [({}^2\text{D}^3\text{-SZ})\text{-}{}^2\text{T}] \\
 1 & 2 & 3 & 4 & 5 \\
 ({}^2\text{J}^3\text{-r}) & ({}^1\text{B-SZ}) & ({}^1\text{R-}{}^2\text{D-}{}^1\text{J-}{}^1\text{R-I}) & (\text{CS-}{}^1\text{D}) & \text{SZ} & (\text{SZ-}{}^1\text{D}) & ({}^2\text{S-}{}^2\text{K-}{}^2\text{D}) & (\text{SZ-}{}^2\text{D-SZ}) & ({}^1\text{J-}{}^1\text{B}) \\
 1 & 2 & 3 & 4 & 5 & 6 & 7 & 8 & 9
 \end{array}$$

Az egy- és kéthangú egy-szótagú gyökjelek hangzósítva:

$$\begin{array}{l}
 i\text{J}/\acute{a}\text{SZ SZa}/\text{Va} : \text{U/Ri SZo Te}/\text{SZe}/\mathbf{D} \\
 \text{rá uJ}/\text{Ba SZu}/\text{R/D Já/R Io oCS}/\text{uD}/\text{SZ SZá}/\text{D eS}/\text{iK Di}/\text{SZe}/\text{D SZe SZe}/\text{B}
 \end{array}$$

Mai nyelvünk szerint:

**Íjász szava : úri szó, teszed
rá, újba szúrd jár jó, ocsúdsz szád esik, díszed te szebb!**

Magyarázatul a Cz-F szótárból:⁵

- I Felcseréltetik j betűvel a szükséghez képest kivált mély hangú szókban, még egy hangzó járulván hozzá: Io $\sim$ **jó**, a (Halotti beszédben: Iou $\sim$ **jó**).
- SZE (1) mély hangon SZA némely indulatszónak, kiváltképpen a parancsoló módnak nyomatos toldaléka... Némelyek véleménye szerint ezen sze hihetőleg egy második személy névmással: te, melyet a népies nyelvszokás szólítási, biztatási, parancsi szók után szokott használni.

Magyarázatul: „az újba szúrd” értelme: új ruhába szúrd, tudniillik a fibula (mint a biztosító kapocs) elsősorban ruhakapocs, ami egyúttal díszként is szolgál, különösen, ha ezüstből, aranyból van. Az „esik szád” ámulsz, leesik a szád értelmű.

A lehetséges változatokat elhagyva, ezt az olvasatot ajánlom elfogadásra. Nem volt céлом egy újabb, más olvasatra is kísérletet tenni.

A 421. oldali (50.291.2. sz.) rovásfelirata, szintén fiam fotómásolata alapján:

A fejen álló felső felirat (nagyítás után) a sorvezetés szerint (balról-jobbra) átírva:

$\begin{array}{cccccc} | & \backslash & \uparrow & \uparrow & | & \backslash \\ 1 & 2 & 3 & 4 & 5 & 6 \end{array}$

Könnyen belátható, hogy csak a 6. karaktert kell pontosítani, mert a többi: az 1. és 5. (sz), a 2. egyvonalas (1r), és a 3. és 4. (1j) *ómagyar* rovásjelek már ismertek.

- A 6. karakterrel is csak azért kell foglalkozni, mert ligatúraként többféleképpen is feloldható. Lehetne a közös fővonallal a $\uparrow + \downarrow$ ($^{2t^3-1t^3}$), a $\uparrow + \backslash$ ($^{2t^3-1r}$) összevonása, esetleg egy r-irányú $r^2d\backslash$ kapcsolat is. Szövegértésre az $\uparrow + \uparrow + \downarrow$ ($^{2t^3-sz}$)-($^{2d-1t^3}$) $\sim$ ($^{2T^3-2D-1T^3}$) összerovás alkalmas, az -sz- és a ($^1t^3$) fővonala közös a 2d -éjével.

Az **alsó felirat** kinagyított képe és megszámozott jeleinek meghatározása:

Ismert betűjelek: a 4. 1B , a 3. $\mathbb{H}$ ($^1r^3$) vagy ($^1R^3-^1K^3$), esetleg a $CS^3(?)$.

- Az 1. jel keresztező szárai eltérő hosszúak, a kisalakú alsó $\times$ (2d) rész felett egy nagyobb $\vee$ (2v) jel látszik, együtt a ($^2V-^2D$) betűsor.
- A 2. jegy alakjában az egymás alatti $\Lambda + \chi$ ($^2s-^2d$) vagy az $\Lambda + \diamond + \chi$ ($^2S-^2K-^2D$) összevonás ismerhető fel.
- Az 5. alakja hasonlít a 6.-ra, de szét van húzva; az l (sz) jel után az $\downarrow + \downarrow$ ($^1r^3-^1t^3$) ligatúrára áll. Az $\mathbb{H}$ ($^1r^3$) rovásjelnek csak a hátsó mellékjeles része van felhasználva, hasonlóan a ($^1t^3$) jelé is, mellékjeleik így egyirányúak és egymás alattiak. A karaktere: ($SZ-^1R^3-^1T^3$), az utóbbi kettő fővonala közös.
- A 6. rovásjel zárt alakú, irányultsága alapján a tükrözött $\mathbb{H}$ (cs^3) jel lenne, de nem igazán szövegillő. Arra gondolok, hogy rejtett összevonásként alakjában (az előző alapján) az ($^1r^3$) és ($^1t^3$) is részt vesz összevont ($^1R^3-^1T^3-CS^3$) vagy ($cs^3-^1r^3-^1t^3$) betűsorként.
- A 7. karakterre két megoldás is kínálkozik, ha egyforma magas a két $\downarrow + \downarrow$ jel, akkor a ($^1t^3-sz$) ligatúra lenne. A ferde fővonalú ($^1t^3$) nem bontható ($^1t^3-sz$)-re, betűjele csak $^1T^3$. Ha a ($^1t^3$) jel a tükrözött l ($^1j^3$) mellékjelében folytatódik, akkor megfelelő a $\downarrow + l$ ($^1T^3-^1J^3-SZ$) ligatúra is.

- A 2. jegy egy szóló (¹b) jelnek látszik, de mellékjei eltérőek a (¹J-¹B) és (¹B-¹R) közül valamelyik jó lesz.
- A 3. karakter összetett, alakjában a túlhúzott (sz)-vonal a kezdő jel, amihez az egymás alatti $\backslash + <$ (¹r-a/á), inkább a (¹r-L) kapcsolódik (az a/á alakját már átvette a semleges vonzatú (L) rovásjel, lásd az előzőket. Az (SZ-¹R-L) jelsort kell hangzósítani.
- A 4. jelnek feltűnően hosszú fővonala van, ami átmegy a $\diamond$ (²k) jelen, így számíthatunk az (sz) és $\uparrow$ (¹j) jelre is. A felezett [$< L \sim >$ (¹d)] jellel többféle összevonás is előáll. A szövegbe nem illőket elhagyva az (L-SZ-²K-¹J) ligatúrát rögzítem.
- Az 5. karaktert az egymás alatti (SZ-¹R-¹D) betűk alkotják.
- A 6. jegy bal oldala az $\{$ (²l) (alakja jobbról sorolva: $\backslash \backslash$) rovásjel, a szokásosnál hosszabb felső részéhez középen a fekvő $\bowtie$ (g), tetejéhez a Γ (²j), vagy az egyvonalas $\backslash$ (¹r) illeszkedik. (Elemi nem dőltek, mert az amúgy is ferde szárú l-hez tartoznak.) Szövegértő összevonásuk az (²L-G-²J).

A meghatározott jelek betűsora:

(¹R³-G-SZ) (¹J-¹B) (SZ-¹R-L) (L-SZ-²K-¹J) (SZ-¹R-¹D) (³L-G-²J)

1 2 3 4 5 6

Az egy- és kéthangú egy-szótagú gyökjelek hangzósítva:

SZe/Ge uR Jo/Ba SZu/R aL/uL SZo/K/Ja SZo uR/aD iL/eG/J

Mai nyelvünk szerint:

Szege úr jóba szúr alul, szokjad szó urad, illegj!

Mármint azzal amit kaptál! Meg kell mondanom nem volt úriember aki adta, mert nem azt mondta, hogy kapsz egy jobbat, hanem viseljed ha szúr is!

Magyarázatul:

Cz-F szótárból:

- ILLĚG (il-el-eg, lásd IL, [1]), önh. m. Gyöke a mozgást jelentő il, a. m. aprózva, könnyű mozgásokkal halad, mendegél.

A csatszár csőrszerű kampós vége (jellemző a hun övcsatokra) a bőrszík lyukán kiérve szúr a hátoldalon (alul). A 2. jelre megfelelne a Bá/R ~ **bár** szó, és végszóként az (²L-²K/G-¹R-²D) ~ iL/iK/Rá/D > **illik rád** szavak is. (A ²K/G rajzele: $\triangleright$) Láthatóan a csatfelirat most sem a „rúna” nyelvén íródott, nyelvünkön szól hozzánk. Ezek szerint a hunok tudtak magyarul!?!...

*

AQUINCUMI FIBULA

Az aquincumi fibula rúnafeliratának újabb értelmezéséről: Tóth András írásából⁵ tájékozódtam:

»A fibula egy elrejtett kincslelet részeként került elő 1940-ben, a katonaváros déli főbejáratánál egy kőlap alá rejtve. A kincslelet két aranyozott ezüst fibulából, két aranyozott szélű ezüst ivócsészéből és négy nagyméretű ezüst gyöngyből állt. Tulajdonosa feltehetőleg egy ellenséges támadás alkalmával rejtette el. Elrejtésének időpontja és etnikumához kötése vitatott... Nagy Tibor a fibula díszítése alapján a 6. század első felére keltezi és a longobárdokhoz köti... Egy másik lehetőség a fibulapár tulajdonosát a herul néphez köti... ami különösen érdekes, mert egy elmélet szerint a rúnairás és a régebbi futhark végleges sorrendje a herulok között alakult ki, s ők, mint kultikus hadi szövetség (*Männerbund*) voltak a rúna íráskultúra művelői és terjesztői.⁽³⁾

A „herul” szó etimológiai kapcsolatban állhat a „rúnamesterként,” „rúnamágusként” interpretált „erlaz” kifejezéssel.⁽⁴⁾«

A továbbiak során a leletek ötvösművészete, párhuzama is szóba kerül. Részletes ismertetés olvasható a rúnairás eredetére vonatkozó háromféle elképzeléséről. A *rúna* szó etimológiája is megerősíti a szakrális eredetet, hiszen „titkot”, bölcsességet, rejtélyt jelent.⁽¹⁴⁾ Később írja: „Mindezen előzetes runológiai és vallástörténeti megjegyzéseket az aquincumi fibula feliratának teljesebb értelmezése miatt volt szükséges megtenni.

6. epa.oszk.hu/02000/02007/00050/pdf/EPA02007_bp-regisegei_47_2014_097-107.pdf (Megtekintve: 2021. 07. 18.)

Most lássuk magát a feliratot, melyet először Bóna István közölt 1956-ban.⁽²⁴⁾ Az alsó sor: A-val, a felső sor B-vel jelölve (5. kép):

A: *futharkgw*. B: *jialn kngia*.

Ugyanezen feliratot Wolfgang Krause is elemezte 1964-ben (6. kép):

A: *futharkgw*, B: *jlain : knia*,

J(ára) l(aukar) ain-k(unn) ingia = Jó évet! Hagyma(egészség)!

(Egy közeli barát kívánja ezt a fibula tulajdonosának.)⁽²⁷⁾

Volt alkalmam 2014-ben megvizsgálni a fibulát és én az eddigiekhez képest a következő olvasatot tartom adekvátnak (7. kép):

A: *futharkgw*, B: *slaig : kngia*”

A továbbiak során összefoglalja az eltéréseket, megfigyeléseket és formai vizsgálódásokat, bemutatja a párhuzamokat, majd rá is tér az általa javasolt (de nem kizárólagos) értelmezésére:

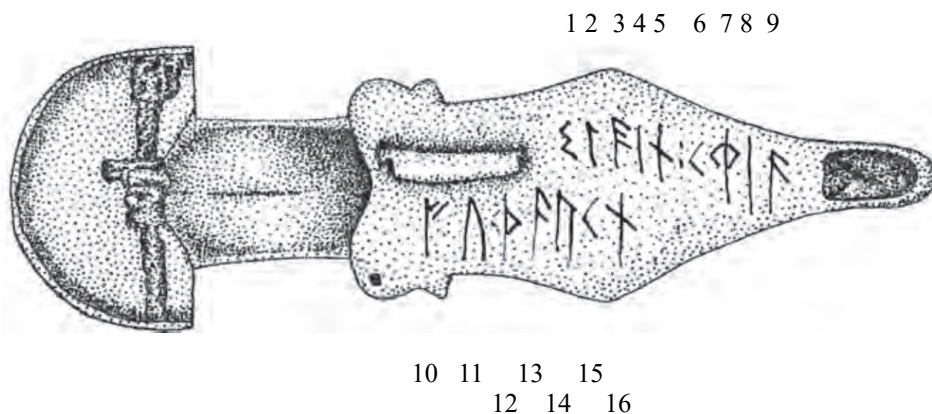
„A: *futarkg* (mint a *futhark*-sor első hét betűje), egy betű híján a teljes *aett*.

B: *s(alu/egun) l(ankar) aig : kngia* (áldás, jó egészség [pórégagyma] a fibula tulajdonosának)

...Az eddigi megállapítások alapján a fibulát egy, lényegében a mediterrán hagyományokat követő, alfabetikus mágiával operáló szerencsét és védelmet invokáló amulettnek tekinthetjük.”

Nos, röviden ennyi a szerző írásából.

Határozzuk meg ezután a „rúnafelirat” *ómagyar* rovásjeleit a szerző saját vizsgálata alapján készített (átvett) tárgyraja (7. kép) alapján, megszámoztam:

A felső és alsó sor rovásjelei, balról-jobbra:

- Az előzőekből, vagy az *ómagyar* készletből ismert szók az 1. ¹M, a 4. és 8. SZ, az 6. és 15. L, a 13. ¹B, valamint a 16. I betű képjelei.

A többieket ligatúráként kell meghatározni:

- A 2. jel ugyan a szóló ¹j-nek látszik, de a fővonala alul egy kis szakaszon jobbra megtörik, mintha a rovó az (sz-²l) mellékjelét, vagy a rövid vonalas ' \ ' (¹r) jelet is jelölné. A két lehetséges (¹j-²l³) és (¹j-¹r) közül a kiemelt a megfelelő.
- A 3. jel valójában nem a székelyként ismert f (p) jel. A mellékjelek hosszát követve a kéttagú f + \ (¹b-¹r), a háromtagú a f + f + \ (¹J-¹B-¹R) közül az utóbbi el is fogadható.
- Az 5. karakter alakja ismerősként összevethető a (50.291.12. sz.) fibula felső 5. jelével, de most alapállásuként a (²D-SZ) vagy (²D-¹R) közül választhatunk.
- A 7. karakter alakja az előző hun csat 7. jegyével egyező, de az ottani (L-SZ-²K-¹J) betűsor helyett most mást kell szerkeszteni. Megfelel az (L-SZ-²K-¹D).
- A 9. talán egyezik a hun csat 2. (¹J-¹B) jegyével, de a mellékjelek szétállóak (nem párhuzamosak), inkább lenne a (¹J-¹R) betűsor.
- A 10. karakter hasonlít ugyan a konstantinápolyi felirat egymás alatti (²t-²t) ligatúrájára, de bennük gondolhatunk más gyökhangú *ómagyar* l (²l), (i/ü) jelekre is. Az alsó szára hosszabb, így az előzőeket kiegészítheti még egy / (sz) is, szövegértő az (²L-²T-SZ), de felmerülhet a jobbról sorolt j (²k) jellel balról, az (SZ-²K³-²T) is (a -k- fővonala az -sz-).
- A 11. jel hasonlít az n (o/u) jelre, de bal oldala egyenes, mintha egy felezett n (o/u) lenne összevonásként a f + n (¹J-O/U) betűsört adom meg.

- A 12. jel egyszerűen az $l + >$ (SZ-¹D) ligatúra, a -d- most közepén csatlakozik az sz-hez.
- A 14. jel azonos a bezenyei alsó fibula 4. másik karakterével: (¹J-SZ); (O/U-¹R), de újként beléphet a (¹J-¹R-O/U) változat is.

Írjuk fel a fibula meghatározott két egymás alatti betűsor változatát:

1	2	3	4	5	6	7	8	9
¹ M	(¹ J- ¹ R)	(¹ J- ¹ B- ¹ R)	SZ	(² D-SZ)	:	L	(L-SZ- ² K- ¹ D)	SZ (¹ J- ¹ R)
							(² K- ¹ J- ¹ D-SZ)	
	10	11	12	13	14	15	16	
	(² L- ² T-SZ)	(¹ J-O/U)	(SZ- ¹ D)	¹ B	(O/U- ¹ R)	L	I	
	(SZ- ² K ³ - ² T)				(¹ J- ¹ R-O/U)			

Az A) változat egy- és kéthangú egy-szótagú gyökjelei hangzósítva:

Mu/Já/Ra Jo/B Ro/SZ Di/SZ : aL/uL éSZ Kü/Dö SZi/J/Ra
iL/öt SZo/J oSZ oD/áb U/Ra áL/Ia

Hasonlóan a B) változat:

iM Já/R Jo/B Rá SZe/D SZo : iL/iK uJ Di/SZ SZi/J/Ra
SZo Kö/T uJ/U/SZ oD/áb Jo áR/U áL/Ia

Mai nyelvünk szerinti A) változat:

**Mulyára jobb rossz dísz : alul élsz, küldök szíjra,
Illőt szólj, oszt⁷ odább ura állja!**

Ugyan így a B) változatra:

**Ím jár jobb, rá szed szó : állok új dísz szíjra,
Szó köt, újulsz odább, jó áru állja!**

A Cz-F szótárból:

- ILŐ (il-l-ő) mn. Tárgyeset illőt.
- ODÁBB (o-d-a-abb). Oda helyhatározónak fokozata. Bizonyos ponttól, helytől távolabbra. Tájédivatosan odébb.
- I Felcseréltetik a j betűvel is, a szükséghez képest (mély hangú szókban) még egy hangzó járulván hozzá.
- ÍM (1) indulatszó. Ezzel szoktunk másokat felszólítani, hogy bizonyos tárgyra nézzenek, a. m. ni, la.
- ÚJÚSZ (új-ül) önh. Új alakot ölt, régi állapotából kivetkezik, s másba lép által.

Magyarázatul: Kü/Dö ~ **küldök** alanyi rag. jelen idő 1. sz. A „jó áru állja” jó árút kapsz.

Az A) változat felirata talán bocsánat kérés, amiért rossz fibulát tudott csak adni temetéskor. Immár alul élsz ígérem, küldök illőt csak szólj, odább urad állja majd!

A B) változat felirata ígéretnek látszik nézd, neked jobb jár, állok új dísz szíjra, hiszen az adott szó köt, odább (később valamikor) jó árút kapsz!

Azt hiszem e magyar nyelvű funkciós felirat tömörebb és kifejezőbb már nem is lehetne, nem is felelne meg a rúnaformulák gyakori esetének,

- hogy „amulettként funkcionált, ezért szándékosan (eltávolították a fejrész hét gombját) még személyesebbé téve, ami átvezet a szakralitás területére,
- hogy a germán állatstílusos mitikus díszítése már önmagában is amulettjeleget sugall,
- hogy személynév, jó egészséget, termékenységet kíván, stb.”

A magyar nyelvű felirattal nem helytálló „rúnaként” nyilván tartani.

A díszítése, talán nem is a longobárdok ornamentikája, lásd az i. m. 1. képén a fibula előlapját.

Kaposvár 2025. 03. 26.

Delibeli József
okl. építőmérnök, magánkutató

A rovásjelek jelölésénél felhasználtam dr. Hosszú Gábor székely–magyar, Kárpát-medencei és kazár rováskarakter készletét. Letöltve a Rovásírás Honlapról 2009. novemberben.

Jelen írásom az azonos című 2021. évinek javított és átdolgozott változata.

Írásom nem tudományos igényű (népszerűsítésre szánom) az előforduló hibákért, elírásokért, tudatlanságból eredő pontatlanságért elnézést kérek.